

הלכות אסורי ביאה פרק טו

א. איזה הוא "ממזר" (דברים כג, ג) האמור בתורה: זה הבא מערוה מן העריות חוץ מן הנדה, שהבן ממנה פגום ואינו ממזר; אבל הבא על שאר העריות בין באנס בין ברצון, בין בזדון בין בשגגה הולד ממזר. ואחד זכרים ואחד נקבות, אסורין לעולם שנאמר "גם דור עשירי, לא יבא" (שם), כלומר לעולם.

ב. אחד ממזר שנשא ישראלית, או ישראלי שנשא ממזרת כיון שבעלו אחר הקדושין, לוקין; קדש ולא בעל, אינו לוקה. בעל לא קדש, אינן לוקין משום ממזרת שאין לה בכל חיבי לאוין מי שלוקה על בעילה בלא קדושין, אלא כוהן גדול באלמנה כמו שיתבאר.

ג. המחזיר גרושתו משנשאת הולד פשר, שהרי אינה ערוה. גוי ועבד הבא על בת ישראל, הולד פשר בין בפנויה בין באשת איש, בין באנס בין ברצון; וגוי ועבד הבאים על הממזרת, הולד ממזר. וממזר הבא על הגויה, הולד גוי; נתגיר, הרי הוא פשר כשאר גרים. ואם בא על השפחה, הולד עבד; שחררו, הולד פשר כשאר עבדים משחררין, ומתר בבית ישראל. זה הפלל: בן הבא מן העבד, או מן הגוי, או מן השפחה, או מן הגויה הרי הוא כאמו, ואין משגיחין על האב.

ד. לפי דבר זה, התיירו לממזר לשא שפחה כדי לטהר את בניו שהרי הוא משחרר אותם, ונמצאו בני חורין; ולא גזרו על השפחה לממזר, מפני תקנת בנים.

ה. מי שחציו עבד וחציו בן חורין, הבא על אשת איש אותו הבן אין לו תקנה, מפני שצד ממזרות וצד עבדות מערבין בו; לפיכך אסור בשפחה, ונמצאו בניו כמותו לעולם.

ו. גוי הבא על השפחה שטבלה, הרי זה עבד, ועבד שטבל שבא על הגויה, הולד גוי הלך אחר האם; אבל גוי הבא על שפחה גויה, או עבד גוי שבא על גויה בת חורין הלך אחר הזכר.

ז. ממזר מתר לשא גיורת, וכן הממזרת מתרת לגר; והבנים משניהם ממזרים, שהולד הולך אחר הפגום: שנאמר "בקהל ה'" (דברים כג, ג), וקהל גרים אינו קרוי קהל ה'. גיורת שנשאת לגר, והולידו בן אף על פי שהורתו ולידתו בקדשה, הרי זה מתר בממזרת. וכן בן בנו עד שישתקע שם גיותו ממנו, ולא יודע שהוא גר; ואחר כך יאסר בממזרת. ואחד הגרים ואחד עבדים משחררין, דין אחד לכלן. גר שנשא בת ישראל, או ישראל שנשא גיורת הולד ישראלי לכל דבר, ואסור בממזרת.

ח. שלושה ממזרים הם ממזר ודאי, וממזר ספק, וממזר מדברי סופרים. איזה הוא ממזר ודאי זה שבא מן הערוה הודאית, כמו שבארנו; וממזר ספק זה שבא מספק ערוה, כגון הבא על אשה שנתקדשה ספק קדושין, או נתגרשה ספק גרושין, וכיוצא בהן. האשה ששמעה שמת בעלה, ונשאת, והרי בעלה קים, ובא בעלה עליה והיא תחת השני הרי הבן ממזר מדברי סופרים.

ט. פנויה שנתעברה מזנות, אמרו לה מה הוא העבר הזה או הילוד הזה אם אמרה בן פשר הוא, ולישראל נבעלתי הרי זו נאמנת, והבן פשר; ואף על פי שרוב העיר שזנתה בה פסולים.

י. ואם לא נבדקה אמו עד שמתה, או שהיתה חרשת או אלמת או שוטה, או שאמרה לפלוני הממזר נבעלתי, או לפלוני הנתין, אפלו אותו פלוני מודה שהוא ממנו הרי זה הולד ספק ממזר: כשם שזנת עם זה שהודה לה, כך זנתה עם אחר. וזה הוא הנקרא שתוקי שמכיר את אמו, ואינו מכיר את אביו ודאי.

יא. וכן הבן הנמצא בשוק, והוא הנקרא אסופי הרי הוא ספק ממזר, שאין אנו יודעים מה הוא.

יב. פנויה שזנתה ואמרה, בן זה בן פלוני הוא אם אותו פלוני כשר, הרי הבן כשר; ואינה נאמנת, להיות זה בנו של פלוני. ויראה לי, שחוששין לדבריה, ויהיה הבן אסור בקרובות אותו פלוני, מספק. ואם אותו פלוני ממזר אינה נאמנת להיות הבן ממזר ודאי על פיה, כמו שבארנו, אלא יהיה ספק ממזר.

יג. אבל האב שהחזק שזה בנו, ואמר בני זה ממזר הוא נאמן; ואם יש לבן בנים אינו נאמן, שלא האמינה אותו תורה אלא על בנו: שנאמר "כי את-הבכר בן-השנואה יכיר" (דברים כא, יז), יכירנו לאחרים; וכשם שנאמן לומר, בני זה בכור כך נאמן לומר שהוא ממזר, או בן גרושה, או בן חלוצה.

יד. וכן אם היתה אשתו מעברת נאמן לומר עבר זה אינו בני, וממזר הוא; ויהיה ממזר ודאי. והאומר על עצמו שהוא ממזר, נאמן לאסור עצמו בבת ישראל; ואסור בממזרת, עד שיודע שהוא ממזר. ובנו כמוהו; ואם יש לו בני בנים אינו נאמן לפסל בני בניו, ולא יפסל אלא עצמו.

טו. ארוסה שנתעברה, והיא בבית אביה הרי הולד בחזקת ממזר; ואסור בבת ישראל, ואסור בממזרת. ואם נבדקה אמו ואמרה, מארוסי נתעברתי נאמנת, והולד כשר. ואם הכחישה הארוס ואמר, מעולם לא באתי עליה הרי הולד ממזר: שאפלו היה בחזקת בנו ואמר, בני זה ממזר נאמן. והאשה אינה בחזקת זונה, אלא נאמנת לומר, לארוסי נבעלתי, ואינה זונה; ואם נשאת לכוהן לא תצא, וולדה ממנו כשר.

טז. היו העם מרגנים אחריה, והיא ארוסה, עם ארוסה ועם אנשים אחרים אף על פי שבא עליה ארוסה בבית חמיו, הרי זה ספק ממזר: כשם שהפקירה עצמה לארוסה, הפקירה לאחרים. ואם נבדקה ואמרה, עבר זה מארוסי הרי זה כשר, כמו שבארנו.

יז. אשת איש שהיתה מעברת ואמרה, עבר זה אינו מבעלי אינה נאמנת לפסלו, והרי הבן בחזקת פשרות: שלא האמינה תורה אלא האב. אמר האב אינו בני, או שהיה בעלה במדינת הים הרי זה בחזקת ממזר; ואם אמרה מגוי ועבד נתעברתי הרי הולד כשר, שאין הבעל יכול להכחישו בדבר זה. ואין העבר משתתה במעי אמו, יתר על שנים עשר חדש.

יח. אשת איש שיצא עליה קול שהיא מזנה תחת בעלה, והכל מרגנין אחריה אין חוששין לבניה, שמא ממזרים הם, שרב בעילות, אצל הבעל; ומתר לשא בטה, לכתחלה. אבל היא עצמה, חוששין לה משום זונה; ואם היתה פרוצה יתר מדי, אף לבניה חוששין.

יט. דין תורה שספק ממזר מתר לבוא בקהל, שנאמר "לא-יבא

ממזר, בקהל ה' (דברים כג, ג) ממזר ודאי אסור לבוא בקהל, ולא ספק; אבל חכמים עשו מעלה ביחוסין, ואסרו כל הספקות לבוא בקהל. לפיכך ממזר ודאי, מתר לשא ממזרת ודאית. אבל ממזר ספק, או שתוקי, או אסופי אסור לשא בת ישראל, ואסור לשא ממזרת; ואפלו ממזרת מספק, אסורה לו שמה אחד מהן אינו ממזר, והשני ממזר ודאי. וממזר שלדבריהם, מתר לשא ממזרת שלדבריהם.

ב. וכן שאר הספקות, אסורין לשא זה מזה. פיצד: שתוקים ואסופים וספק ממזרים, אסורים לבוא זה בזה; ואם נשאו לא יקימו אלא יוציאו בגט, והולד ספק כאבותיו. ואין לספקות אלו תקנה, אלא שישאו מן הגרים; והולד הולך אחר הפגום. פיצד: שתוקי או אסופי שנשא גיורת או משחררת, או גר ומשחרר שנשא שתוקית או אסופית הולד שתוקי או אסופי.

בא. האסופי שנמצא בעיר שיש בה גויים, בין שהיה רב גויים או רב ישראל הרי זה ספק גוי לענין יחוסין; קדש אשה, צריכה גט מספק. מי שהרגו, אינו נהרג עליו. הטבילוהו בית דין לשם גרות, או שטבל משהגדיל הרי הוא כשאר אסופים הנמצאים בערי ישראל.

בב. היו רב העיר גויים, מתר להאכילו נבלות וטרפות; היה רבן ישראל, מחזירין לו אבדתו בישראל. מחצה למחצה מצוה להחיותו בישראל, ומפקחין עליו את הגל בשבת; והרי הוא לענין נזקין, ככל ספק ממון המוציא מחברו, עליו הראיה.

בג. יראה לי, שכל מדינה שיש בה שפחה או גויה הראויה לולד הואיל והאסופי הנמצא שם ספק גוי או ספק עבד, כשישא הגיורת כמו שבארנו, הרי זו ספק אשת איש, והבא עליה פטור: שאין הורגין מספק.

כד. וכן יראה לי, שהשתוקי שנשא אשה שאפשר שהיא ערוה עליו הרי היא ספק אשת איש, שאין קדושין תופסין בעריות. ואיזו היא האשה שאפשר שתהיה ערוה עליו כל אשה שהיה אביה או אחיה קים, כשנתעברה בו אמו; וכל אשה שנתגרשה או נתאלמנה, שמה אשת אביו היא או אשת אחי אביו.

כה. ומנין אני אומר שאין השתוקי והאסופי אסור בכל אשה שאפשר שתהיה ערוה עליו שהרי הכשר שנבדקה אמו, אינו אסור בכל אשה שאפשר שתהיה ערוה עליו. והרי נאמר בתורה "אל-תחלל את-בתך, להזנותה" (ויקרא יט, כט); ואמרו חכמים שאם יעשה זה, נמצא אב נושא בתו ואח נושא אחותו. ואילו היה הדין שכל מי שאינו יודע אביו בודאי, אסור בכל אשה שאפשר שתהיה ערוה עליו לא היינו באים למדה הזאת לעולם, ולא היתה הארץ מלאה זמה.

כו. הא למדת, שאין אוסרין עריות ומחזיקין אותן בשאר בשר בספק, עד שיודע בודאי שזו ערוה עליו: שאם אתה אומר כן כל היתומים שבעולם שלא הפירו אבותיהם, היו אסורין להנשא בכל מקום: שמה יפגעו בערוה.

כז. הולד שהיה משלך בדרך, ובא אחד ואמר בני הוא ואני השלכתיו נאמן; וכן אמו, נאמנת. נאסף מן השוק, ובאו אביו ואמו אחר כך ואמרו בנינו הוא אין נאמנין, הואיל ויצא עליו

שם אֶסּוּפִי ; וּבִשְׁנֵי רַעְבוֹן, נֶאֱמָנִין שְׁמִפְנֵי הָרַעַב הַשְּׁלִיכוּהוּ, וְהֵן רוֹצִין שְׂיִזּוּנוֹ אוֹתוֹ אַחֲרִים, וּלְפִיכֶךָ שְׁתִּקּוּ, עַד שְׁנֶאֱסָף.

ב. נִמְצָא הוֹלָד מְהוּל, אוֹ שְׁהַמְלִח, אוֹ שְׁהַחֲתַל, אוֹ שְׁהִיָּה הַכַּחַל בְּעֵינָיו, אוֹ הַקְּמִיעִין בְּצוּאָרוֹ, אוֹ שְׁנִמְצָא תַּחַת אֵילָן מִסִּבָּךְ שְׁאִין חִיָּה נִכְנָסֶת לוֹ וְהִיָּה סָמוּךְ לָעִיר, אוֹ שְׁנִמְצָא בְּבֵית הַכְּנָסֶת הַסָּמוּךְ לָעִיר, אוֹ בְּצִדֵּי רִשּׁוֹת הָרַבִּים אֵין בּוֹ מְשׁוּם אֶסּוּפִי: מֵאַחֵר שֶׁהֵן מְשַׁמְרִין אוֹתוֹ שְׁלֹא יָמוּת, בְּחִזְקַת כָּשֶׁר הוּא. אָבֵל אִם נִמְצָא מִשְׁלָךְ בְּאִמְצַע הַדֶּרֶךְ, אוֹ רְחוֹק מִן הָעִיר אֶפְלוֹ תַּחַת אֵילָן אוֹ בְּבֵית הַכְּנָסֶת, אוֹ שְׁנִמְצָא תְּלוּי בְּאֵילָן מְקוֹם שֶׁהֵיָד מַגְעֶת לוֹ הֵרִי זֶה אֶסּוּפִי.

ב. נֶאֱמָנֶת חִיָּה לוֹמֵר זֶה הֵבֵן כּוֹהֵן הוּא, אוֹ לֹוי, אוֹ נָתִין, אוֹ מְמִזֵּר מִפְּנֵי שְׁלֹא הִחֲזִק, וְאֵין אָנוּ יוֹדְעִין יַחוּסוֹ. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּשֶׁהִחֲזִקָה בְּנֶאֱמָנוּת, וְלֹא עָרַעַר עָלֶיהָ אָדָם. אָבֵל אִם עָרַעַר עָלֶיהָ אֶפְלוֹ אַחַד, וְאָמַר בְּשִׁקָּר מְעִידָה אֵינָה נֶאֱמָנֶת; וְהֵרִי הֵבֵן בְּחִזְקַת כָּשֶׁר, וְאֵין לוֹ יַחוּס.

ל. דְּבַר בְּרוּר שֶׁהִשְׁתּוּקִי אָסוּר לִשָּׂא שְׁתּוּקִית, וְהָאֶסּוּפִי אָסוּר בְּאֶסּוּפִית, מִפְּנֵי שֶׁהֵן סְפָקוֹת; אָבֵל מְמִזְרִים וְדֹאִיִּים וּנְתִינִים, מְתָרִים לְבוֹא זֶה בְּזֶה, וְהוֹלָד מְמִזֵּר. וְשְׁתּוּקִי וְאֶסּוּפִי מְתָר בְּנְתִינִים כְּשֶׁאֵר גָּרִים, וְהוֹלָד סָפֵק מְמִזֵּר.